

ALCHIMIJA (22) *sb f*

alchimija a. alchymija

alchimija (21), **alkumija** (1); alchimija *FalZioł*, *Goski* (2), *Mącz*, *Prot*, *RejPos*, *BielSat* (2), *RejZwierc* (3), *PaprPan*, *Oczko*; alchimija : alkumija *BielKron* (8 : 1).

Pisane dużą literą 16 r.; nagłosowe a jasne, końcowe pochylone.

sg N alchimiją(6). ♦ G alchimijęj (6); -ęj (2), -(e)j (5). ♦ D alchimij(e)j (3). ♦ I alchimiją (6). ♦ pl A alchimije (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVIII w.

Sztuka zmieniania metali na bardziej szlachetne; czarnoksiężstwo, szalbierstwo; alchymia, chymia Mącz; alchimia, argenti conficiendi scientia, chimica ars, chimice Cn (22) : Bydło zakupuy/ ogień ku alchimijey : podniec ieftli chczesz: dobri czas FalZioł V 52v; Goski A2v, A3; A Inadz tá powieść omyła wiele tych ktorzy fie Alchimią pętaią/ ktorzy chcą aby fie to złotem sftało czego fie dotkną BielKron 26; Ieft tho iedno szyderstwo ná świecie tá Alkumia známienite/ która fie iáwnie lámá w fwey nikczemności wydawa/ gdy to obiecuie dáć z náuki/ czego iey przyrodzenie broni BielKron 26; S tey náuki Alchimiey iednak wiele rzemioł infzych powftało fwiátu potrzebnych BielKron 26v; aby káždy mądry nie vtracał próżno czáfu y dóbr fwoich/ thą nikczemną náuką Alchimią BielKron 26v; Pátrzył żáfię Alchimiey potáiemnie BielKron 403, 26 [2 r.], 26v, 468; Alchimiya/ Nauká krufzce przemieniác álbo fáłfzowác. Mącz 6d; Prot Bv; Wiele ieft tákich rzemioł/ ktore ludźmi ízala/ Zwłafzczá co ogniem robia/ Alchimią palą. BielSat Cv [2 r.]; nie wdawáiąc fie w żadne czáry/ guflá/ álchimije/ czárnokiętwa/ y w ine rzeczy nieflufzne RejPos 72; GDy poznał [Nektanabo król egipski] iż iuż nie mógl álchimią fproftác/ Aby z zymie fwey był mogł wielki lud wychwoftác/ Vdał fie ná lekki chleb y Doktorem zoftał PaprPan Hh5; gdyż wprowadźie ítarodawnych czáfów deftilláciy tak fubtylnych nie bywało [do rozeznania wód]/ áni przez Alchimijęj fprawę/ rzeczy doświadczáli/ przedsię iednak tak fye ná wftytkim dobrze ználi Oczko llv.

W charakterystycznych połączeniach: alchimią działać, palić, robić.

W przen (3) : tuć dopirko trzebá będzie pilno y vważác y rozeznawác/ gdzie ieftł alchimia á gdzie práwy bránt/ to ieft/ gdzie fą prawdziwe/ cnotliwe/ á nieomylne obyczáie. RejZwierc 20; To thu robia álchimią/ Z mądrych ízalone gdy piją. RejZwierc [238], 237v.

Synonim: »nauka alchimicka«.